

RENDELETI KÖZLÖNY.

KÉZIRAT GYANÁNT.

BIHARVÁRMEGYE SZALONTAI FŐSZOLGABIROI JÁRÁSÁNAK HIVATALOS LAPJA.

Felelős szerkesztő:
Nagy Márton,
főszolgabíró.Kiadja a
„Szalontai Lapok”
nyomdája.878
1895 közig. sz.**Legeltetési szabályrendeletek
alkotása.**

(E.-Gyarak, Bajj, Tulka, N.-Szalonta kivételével.)

»Rendeleti közlöny«-öm ez év évi 8-ik számában 538 sz. a »Legeltetési szabályrendelet«-ek szervezését tettem az előjáróknak kötelességévé, megállapítván egyszersmind a vonatkozó iratoknak hozzám leendő betérjesztésére határidőül ez év április hó 30-ik napját.

538—1895 sz. körrendeletem kapcsában egy szabályrendeleti mintát is közöltem, az előjáróság teendőinek megkönnyítése végett. Mint-hogy azonban a szabályrendeletet kiegészítő iratok szabatos kiállítására sem lehet kilátásom, az előjáróságok botrányos tájékoztatlansága folytán, nem tartom fölöslegesnek, utbaigazításukra, szigoruan követendő példa gyanánt, a kíséző iratok szövegének közlését is.

És erre legalkalmasabbnak vélem a Tulka nagyközségtől már beérkezett s az 1894. évi XII. t. c. szellemének s a végr. ut. követelményeinek teljesen megfelelő összes iratokat közzétenni, kijelentvén, hogy most már legcsekélyebb mulasztást vagy hibát sem tudnék megtorlás nélkül elnézni. Elég szégyenletes bizonyítványnak tartom, hogy Biharvármegye 17 járása között, egyedül a szalontai járás községei nem voltak képesek a törvényszabta határidő alatt, törvényben szabatosan előirt kötelezettségeiknek megfelelni, holott a község költségén eleve gondoskodtam a törvény és végrehajtási utasítás beszerzéséről s számos körrendeleteimben teendők újabb és újabb körvonalozásáról

A dolog érdemére még megjegyzem, hogy minden közbirtokossági közgyűlésen az illető községi bíró fog elnökölni s határozott óhajom, hogy a t e e n d ő k v i t e l é v e l (az egyetlen Sarkad községet kivéve, hol már a multban is gazdasági tanács működött) a k ö z s é g i e l ő j á r ó s á g b i z a s s é k m e g.

Elvárom már most a községi előjáróságtól, hogy ugy jelen körrendeletemnek, mint a »Rend. közlöny« 8-ik számában ugyancsak e tárgyban 538. sz. a közzétett körrendeletemnek a kellő időben lelkiismeretes pontossággal eleget tegyenek.

N.-Szalonta, 1895. március hó 30.

Nagy Márton,
főszolgabíró.106
1895 szám.**Hirdetmény.**

Az 1894. évi XII. t. c. 6 § a értelmében a Tulka község határában levő osztatlan közös legelőn a legelő rendtartást és a legeltetés módjait a legelőt osztatlanul bíró birtokosság állapítja meg.

A miért is felhivatnak mindazon birtokosok, kiknek Tulka község határában fekvő osztatlan közlegelőben részük van, hogy az ezen hirdetmény keltétől számított 30 nap mulva, azaz 1895. évi március hó 23-án Tulka község házában tartandó közgyűlésen jelenjenek meg.

Ezen közgyűlésen az iránt fog határozat hozatni, hogy:

1. a fenálló legeltetési jogosultságok értelmében ki hány és minő állatot van jogosítva a legelőre kihajtani;

2. mely feltételek alatt ruháztatja át valaki legeltetési jogosultságát másra;

3. a birtokosság a legelő használatából kifolyó ügyek intézésére szervezkedik és külön végrehajtó szerveket válasszon-e;

4. mely összegben állapittassanak meg a közös legelő fentartásával, ápolásával, a pásztorok tartásával jövő költségek.

A hozandó határozatra nézve a javaslatot a községi előjáróság fogja a birtokosság elé terjeszteni.

Kelt Tulkán, 1895 évi február hó 21-én.

Ormay József,
jegyző.

(P. H.)

Morgován Péter
bíró.**Javaslat**

Tulka község előjáróságának a községi határban levő osztatlan közös legelőn a legelő rendtartás és legeltetés módjait megállapítása tárgyában.

Tisztelt közgyűlés!

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. a legelő rendtartás és legeltetés módjait megállapítását a legelőt osztatlanul bíró birtokosság közgyűlésének hatáskörébe utalván, a hivatolt törvény 6 §-ának rendelkezéséhez képest kötelességünk volt a birtokossági közgyűlést a törvényben meghatározott idő alatt összehívni.

Gazdaközönségünk kiszámíthatlan anyagi károsodást szenvedett azáltal, hogy legeltetési jogosultsággal nem bírók által jogtalanul kihajtott állatokkal a különben is jószágállományhoz mérten csekély területű közlegelőnek terhelhetett, a mely körülmény a legelőnek majdnem minden rendszer nélküli legeltetése s különösen pedig az illetőségeknek mikénti felhasználása és értékesítése feletti rendszertelenségnek tudható be.

Ezen legelő túlterheltesen segitenünk kell, mit egyedül azon uton érhetünk el, ha a kihajtandó jószág állomány számát a természetben meglevő legelő területhez arányitva korlátozzuk.

Miért is indítványozzuk, a tisztelt közgyűlés előtt, miként határozatilag mondja ki, hogy:

1. a 379 nyolcad illetőséget magában foglaló közlegelőre illetőségenként 3 drb nagy jószág vagy ennek megfelelő kis jószág hajtható ki;

2. egy számos vagy nagy jószág számba 1 drb 2 éven felüli ló vagy szarvasmarha, 2 drb anyasajtás,

csikó vagy borju és 4 drb féléven aluli sertés, juh vagy kecske számítottatik.

3. tekintettel arra, hogy a libák által legelt területek semmi más jószággal nem legeltethetők, a liba állománynak közlegelőn való legeltetése eltiltatik.

4. a legeltetési jog másra senki által át nem ruházható, hanem az igénybe nem vett legelő illetőség, az előjárósághoz jelentendő be, ki is meghatározandó kártérítési összeg mellett az átruházást eszközözi.

5. minden a közlegelő használatából eredő ügyek intézésével, a községi előjáróság bizatik meg.

6. a közlegelő fentartása valamint az ezt terhelő állami és megyei adók és egyéb költségek évről-évre vetendők ki, s a legelőre bocsájtott jószág arányában viselendők.

7. tekintve, hogy évek hosszú során át az volt gyakorlatban, miként az előjáróság a községben legelő illetőséggel nem bíró lakosoknak bizonyos számú jószág után ingyen legeltetést ajándékozott, miután ez kisebb-nagyobb üzérkedésre adott alkalmat, de meg az 1894. évi XII. t. c.-nek éppen az egyik célja, hogy a közlegelők a túlterheléstől megóvassanak, — ezen ajándékozások jövőben beszüntetnek s az illetőséggel nem bíró lakosok hacsak az előjáróság útján a legeltetésre jogot nem szereznek, a jószág kihajtástól eltiltatnak.

Fentieket tartjuk oly kellékeknek, melyekkel elérhetjük azt, hogy az ez ideig a legeltetés körül elkövetett nagy mérvű visszaélések beszüntethetők.

Kérjük a tisztelt közgyűlést a fentieket pontról pontra higgadtan és lelkiismeretesen megfontolni, elfogadni s esetleg belátásuk szerint újabb pontokkal is módosítani.

Kelt Tulkán, 1895. március hó 23

Ormay József,
jegyző.

Morgován Tógyer,
törv. bíró.

Jegyzőkönyv.

Felvétel 1895. évi március hó 24-én a községi közlegelőt osztatlanul bíró birtokosságnak járási fősztolgabíró elnöklete alatt tartott közgyűlésen.

Jelen voltak :

Nagy Márton járási fősztolgabíró mint elnök (Felsorolandók névszerint a jelenlevők s utánuk irandó kinek-kinek a legelő illetősége.

Elnöklő fősztolgabíró a szép számban megjelent közbirtokossági tagokat szívélyes szavakkal üdvözölvén, a gyűlést megnyitottnak nyilváníttja s a jegyzőkönyv vezetésével Ormay József községi jegyzőt bizza meg.

Majd a közgyűlés célját ösmertetvén részletesen előadja hogy az 1894. évi XII. t. c. a legelő rendtartás s legeltetés módózatának megállapítását a legelőt osztatlanul bíró birtokosság hatáskörébe utalja s a 6 §-ban a közgyűlés egybehívását elrendeli, mely közgyűlés van hívva határozni a felett — mint ez a községi előjáróság által e tárgyban folyó évi február hó 21-én kibocsájtott hirdetményből olvasható. — ki hány állatot van jogositva a közlegelőre bocsátani, ki mily feltétel mellett ruházhatja másra jogát, mely bizottság intézze az ebből folyó ügyeket és a felmerülő költségek mily arányban viseltesenek, Az e tárgyban hozandó határozat nagy horderejére utalva felhívja elnök jelenlevőket miszerint az előjáróság által beterjesztett javaslat felolvasását valamint egymásnak netalán eltérő véleményét méltó figyelemmel hallgassák meg, határozataikat komoly megfontolás után hozzák meg.

A közbirtokosság megjelent tagjai az előjáróság által felolvasott javaslat figyelmes meghallgatása s komoly megfontolása után, ugy általánoságban valamint részleteiben változtatás nélkül elfogadja s határozatilag kimondja hogy :

1. Minden legelő tulajdonos egy nyolcad illetőség után 3 nagy jószágot hajthat ki a legelőre ;

2. Egy számos vagyis nagy jószág számba egy drb 2 éven felüli ló vagy szarvasmarha 2 drb anyasertés, csikó vagy borju és 4 drb féléven aluli sertés, juh vagy kecske számítottatik.

3. Libának a közlegelőre való kihajtása eltiltatik.

4. A legeltetési jog senki által másra át nem ruházható, hanem az igénybe vett legelő illetőség az előjárósághoz jelentendő be, ki is az átruházást eszközözi.

5. Minden közlegelő használatából eredő ügyek intézésével a községi előjáróság bizatik meg ;

6. A közlegelő fentartása s a pásztorok tartásából felmerülő költségek évről-évre a legelőre kibocsájtott jószág arányában viselendők.

7. Az eddigi szokástól eltérőleg az ingyen bejelentési jog senkinek sem ajándékozható,

Ezzel a tárgysorozat kimerítve lévén, miután indítvány senki által nem tétel, elnök a jzökönyv hitelesítésére Blaga Eutim, Román Tógyer, Popa Sofron és Popa Szár bizalmi férfiakat nevezi meg, ezután elismerőleg emlékeztet meg a közgyűlésen résztvevők példás komoly higgadt, magatartásáról, melyet a tárgyalás folyamán az ügyfontosságához illően tanusítottak — a gyűlést berekeszti.

K. m. f.

Nagy Márton,
fősztolgabíró elnök.
Ormay József,
jegyző.

Hitelesítettek!
Blaga Eutim, s. k.
Román Tógyer s. k.
Popa Sofron s. k.
Popa Szár s. k.

Szabályrendelet.

Tulka nagyközségben az osztatlan közös tulajdont képező legelő rendtartásnak, legeltetés szervezése és az állat tenyésztés, valamint az apa állat tartás módózatának megállapítása tárgyában.

1. §. A községben a gazdalkodás szabad csupán a legelő használat és birtoklás közös.

Az osztatlan állapotban levő közös legelő a tulkaik 441 sz. telekjegyzőkönyvben (2112—2119) hr. számonok alatt felvett s telekkönyvileg a volt urbéres lakosság nevében álló 446 k. hold 201 négyszög ölet tevő, azonban a fölmérés alkalmával 441 hr. 1475 négyszög öletnek talált területből áll és összesen 379 legelő illetőséget foglal magában ; egy-egy illetőség 1865 négyszög ölettel számítva. — A legelő illetőség jeleiben 447 egyén tulajdonát képezi.

2. §. Minden legelő tulajdonos akar a beltelke, akár más címen nyert legelő illetősége alapján közlegelőre a következő arányban hajthat ki jószágot ugyanis egy 1865 négyszög ölet terjedelmű legelő illetőség után 3 drb ket éven felüli nagyjószágot u. m. lovat, ökröt, tehenet, vagy a helyett 6 kecskét 6 csikót, 6 borjut, 6 drb egy éven felüli sertést vagy 12 drb egy éven aluli malacot,

3. §. Legelő díj, pásztorbér és állattenyésztés díj címen fizetendő lesz az előjáróság által megállapítandó kivétési kulcs szerint az évi kiadáshoz arányított s a jószág kora és nemének szem előtt tartásával meghatározandó díj.

Szopós állatkéit legelőbér nem jár.

4. §. Legelőre hajtás ideje ; sertéseknél s kecskéknél feltétlenül s juhoknál — ha az időjárás engedi január hó 1-ső napja s tart az év végéig, más jószágoknál május hó 1-ső napja s tart november hó 15-ig.

5. §. Egy éven felüli mén csikók, fél évesnél idősebb bika borjuk közös legelőn csak elkülönített helyen legeltethetők.

6. §. Minden állattulajdonos köteles jószága után a 3 §. szerint megállapítandó illetve kivetendő díjakat legkésőbb április hó 15-ig a község közbirtokossági pénztárába befizetni

7. §. Azon jószágtulajdonos kinek kihajtott jószága időközben elhullás vagy eladás folytán változás alá jön az az után befizetett legelődíjat vissza nem követelheti de azok helyett ugyanoly nemű és számu állatokat minden újabb díj fizetés nélkül kihajtani jogosult.

8. §. Felesleges jószágot idegen területről vagy más községből önkénytelenül beszerezni s azt a közlegelőre kihajtani senki sem jogosult.

9. §. Azon tulajdonos, kinek a legelő illetőségéhez mért számu jószága nincsen, a tulajdonát képező, de általa nem használt illetőséget az előjárósághoz bejelenti s az előjáróság az így bejelentett illetőségre megfelelő mennyiségű jószágot jogosult fogadni olyanoktól, kiknek legeltetési joguk nincs, vagy pedig több marhát tartanak, mint amennyire joguk van. — Az ilyképpen a legelőre felvett jószág tulajdonosa minden drb jószág után a 3 §-ban jelzett módon megállapítandó díjakat

köteles jószágainak felvétele alkalmával azonnal lefizetni az egy illetőség után öt forintban megálapított bérösszeget egyetemben, lett légyen jószág a legeltetési évad bármely szakában felfogadva.

10. §. Azon legelő tulajdonos, ki nem hajt ki annyi jószágot, mint a hány jószág kihajtására joga van, az esetben ha az előjáróság által illetőségére jószág fogadtatik be öt forint kárpótlásban részesítettik.

11. §. Minden jószág-tulajdonos állajait csak közös pásztor által őrzött csordákban, ménesekben vagy nyájokban legeltetheti. Az előjáróság illetve községi képviselő testület minden év december hó utolsó napjaiban az e célra összehívandó közgyűlésen 4 csordást, 4 csikóst, 4 gulyást, és 4 csürhést fogad fel a következő évre, kiknek fizetése az eddigi gyakorlat fentartásával a kihajtott jószág száma után terményekben szolgáltatandó ki.

12. §. A legelő területen minden csorda vagy nyáj részére egy-egy itatásra kut alkalmas állítandó fel valamint a kutak mellett fákkal beültetett, esetleg dörögölő oszlopokkal ellátott delelő vagy védhely készitendő.

13. §. A legeltetési díjból fenmaradt rész az apa állatok beszerzési alap gyarapítására illetve ha az alap nagysága már megengedi, — az állatok fentartási költségeinek fedezésére fordítandó.

14. §. A birtokosság minden 60 drb tehén, kancaló 50 drb anyasertés, 50 drb anyakecske, 50 drb anya juh létszám után egy drb apa állatot szerez be. — A beszerzés költségét a birtokosok a birtokukban lévő anya állataik szám arányában viselik addig, míg annak költségeit az e célra létesitendő alap nem viselheti. Tenyésztésre alkalmas ménnek, bikának és sertés kának teljesen egészséges, szabályos alkotú, átöröklő hibától mentes, három évet meghaladott mén, két évet meghaladott magyar fajta bika és más félévet meghaladott hazai kondor szőrű sertés kan tekintendő.

15. §. Hágatási díj fejében azon jószág-tulajdonosok által, kik az apa állat beszerzési díjhoz hozzá nem járultak, illetve nem járulnak a következő összegek fizetendőek, egy drb tehén után 2 azaz kettő korona egy drb kancaló után 3 azaz három korona egy drb anyakoca, anya kecske vagy anya juh után egy korona, mely díjért tulajdonos két utóhágattatásra jogosult,

Az esetben, ha az alap nagysága az apa állatok-

nak abbóli beszerzését megengedi, a legeltetési jogosultsággal bírók a fenti összegnek telét a jogosultsággal nem bírók pedig a fenti egész összeget fizetendik.

A más községben lakosok minden egyes hágattatásért a kétszeri utóhágattatási jogosultság fentartásával a fenti összeg kétszeresét fizetendik,

16. §. Lábáknak a közlegelőn való legeltetése eltiltatik.

17. §. Jelen szabályrendelet ellen vétők az 1894. XII. t. c. 94 §. 1 pontja értelmében az illetékes hatóság által 200 koronaig büntethetők.

18. §. Jelen szabályrendelet végrehajtásával általában a legelő használatából kifolyó ügyek elintézésével a községi előjáróság bizatik meg.

19. §. A birtokosság évi költségvetése következő:

I. Kiadás.

1. A birtokosság irásbeli teendők végzéséért községi jegyzőnek — — — — —	20.—
2. A birtokossági pénztár kezeléséért községi pénztárnoknak — — — — —	10.—
3. A közlegelő évi állami és megyei adója	600.—
4. Előre nem látható kiadások — — — — —	70.—
Összesen	700.—

II. Bevétel.

1. Legelő adóból — — — — —	700.—
2. Hágatási díjból — — — — —	10.—
Összesen	710.—
Kiadás összege — — — — —	700.—
alap javára elszámolandó — — — — —	10.—

20. §. E szervezési szabályzat jóváhagyás végett Biharvármegye törvényhatóságához, onnan pedig tudomás vétel, esetleg a kormányzati főfelügyeleti jog gyakorlása céljából a földmivelésügyi m. kir. ministeriumhoz terjesztetik fel.

Kelt Tulkán 1895 évi március hó 24-én az osztatlan közös tulajdont képező legelő által érdekelt birtokosok közgyűlésében.

Jegyzette s kiadta :

Ormay József,
községi jegyző,

BIHA

1040
1895

Mez
t

ő-ának
mezőr
valam
szerek
nyilvá
félev
la'a h
san be
bejegy
tett s
zata ro

beterj

1169
1895

utak
vandó
előtti
vagy
hordas
zék jó
süket

1170
1895

és a

1171
1 95

ből is
esetbe
mig r
május
hivon
ismer
szökn
gükke
láttas
mely
tövis
birtol
ncsol